

Työterveyslaitos

Hyvä käytäntö TYÖOTE-toiminnan mukaiselle moniammatilliselle työkyvyn arvioinnille työterveyshuollossa

Työsuojelurahasto
Arbetarskyddsfonden
The Finnish Work Environment Fund

Hyvän käytännön mukaiset piirteet toiminnassa

- Työterveysyksikössä on työkyvyn arvioinnille ja sen koordinoinnille laadittu kirjallinen prosessikuvaus.
- Kaikki työterveysyksikössä työkyvyn arvioinnin prosessiin osallistuvat henkilöt on perehdytetty työkyvyn arviointiin ja sen koordinointiin.
- Työterveyshuollon palveluntuottaja järjestää säännöllistä täydennyskoulutusta työkyvyn arvioinnista ja huolehtii siitä, että henkilöstö osallistuu riittävästi.

Yrittäjä, joka työskentelee itse ja/tai jonka palveluksessa oleva henkilöstö työskentelee alihankintasopimuksella työterveyshuollon palveluntuottajalla, huolehtii säännöllisestä täydennyskoulutuksesta työkyvyn arvioinnista sekä itselleen että henkilöstölleen. Hän myös varmistaa, että henkilöstö osallistuu koulutuksiin riittävästi.

Työterveyshuollossa toimiva ammatinharjoittaja ja kukin työterveyshuollon ammattilainen vastaa omalta osaltaan työkyvyn arvioinnin osaamisensa ylläpitämisestä.

Työkyvyn arviointiin liittyvät roolit ja osaaminen (1/2)

- Työterveyslääkäri vastaa sairauspoissaolotarpeen arvioinnista, tuntee työhön paluuseen ja työkyvyn tukeen liittyvät sosiaalieläudet ja niiden perusteet sekä ohjaa tarvittaessa sosiaalialan asiantuntijalle.
- Työterveyshuollon muut ammattilaiset tuntevat pääpiirteittäin työhön paluuseen ja työkyvyn tukeen liittyvät sosiaalieläudet ja niiden perusteet sekä ohjaavat tarvittaessa työterveyslääkärille.
- Työterveyslääkäri tuntee kuntoutusjärjestelmän ja työikäisen kuntoutusmahdollisuudet ja niiden perusteet sekä ohjaa tarvittaessa sosiaalialan asiantuntijalle.
- Työterveyshuollon muut ammattilaiset tuntevat pääpiirteittäin kuntoutusjärjestelmän ja työikäisen kuntoutusmahdollisuudet ja niiden perusteet sekä ohjaavat tarvittaessa työterveyslääkärille.

Työkyvyn arviointiin liittyvät roolit ja osaaminen (2/2)

- Kaikki työkyvyn arviointiin osallistuvat työterveyshuollon ammattilaiset tuntevat asiakkaan työn, työolosuhteet ja työn vaatimukset.
- Työterveyshuollon ammattilainen osaa oman roolinsa mukaisesti arvioida asiakkaan terveydentilan ja toimintakyvyn (fyysinen, psyykinen, kognitiivinen ja sosiaalinen) suhteutettuna työtehtävän vaatimukseen ja työolosuhteisiin.
- Työterveyshuollon ammattilainen tuntee oman alansa keskeiset työ- ja toimintakyvyn arvioinnin mittarit ja menetelmät ja osaa tulkita näiden tuloksia työkykyä arvioidessaan.
- Työterveyshuollon ammattilainen tuntee työterveysyhteistyössä sovitut työkyvyn tukeen ja työhön paluuseen liittyvät mahdollisuudet (esim. työn muokkausmahdollisuudet).

TYÖOTE-toiminnan mukainen työkyvyn arvioinnin prosessi

Lähetteen käsittely

- Työterveysyksikössä on nimetty henkilö (postilaatikonhoitaja), joka tarkistaa työterveysyksikköön saapuneet lähetteet arkipäivisin ja välittää ne eteenpäin nimetylle case managerille saman päivän aikana.
- Postilaatikonhoitajalle nimetään sijainen.

Case Manageri

- Asiakkaan työkyvyn arviointiprosessille nimetään työpaikan työterveyshuollon vastuutiimistä case manageri, jolle nimetään sijainen.
- Case manageri tarkistaa työterveyshuoltosopimuksen, toimintasuunnitelman ja työpaikan työkyvyn tuen mallin.
- Case manageri ottaa yhteyttä asiakkaaseen viimeistään kolmantena arkipäivänä lähetteen saavuttua hänelle.
- Case managerin ensimmäiselle yhteydenotolle asiakkaaseen on laadittu strukturoitu haastattelurunko.
- Case manageri tekee alustavan arvion työterveyshuollon eri ammattilaisten tarpeesta asiakkaan työkyvyn arvioinnissa konsultoiden tarvittaessa työterveyslääkärää.
- Case manageri kirjaa ensimmäisen yhteydenoton yhteydessä potilastietoihin asiakkaan lähtötilanteen (esim. asiakkaan oireet ja arvio työkyvystään, erikoissairaanhoidon toimista, toimintakyvyn rajoitteista, toipumisen ennusteesta ja sairauspoissaolon kestosta), työnkuvauksen/työolosuhteet ja työn vaatimukset sekä kysymyksen asettelun, miksi työkyvyn arviointi tarvitaan.
- Case manageri informoi asiakasta työkyvyn arvioinnin toteuttamisesta (esim. arvioinnin tarpeesta, sen etenemisestä, eri ammattilaisten hyödyntämisestä) ja kannustaa häntä kertomaan esihenkilölleen työkyvyn arvioinnin etenemisestä.
- Case manageri seuraa työkyvyn arvioinnin etenemistä työhön paluuseen/vakiintumiseen asti.

Työkyvyn arviointi – roolit ja tehtävät

- Lähetteen saavuttua terveydentilan sekä työ- ja toimintakyvyn lähtötilanteen selvittämistä tekee case manageri (yleensä työterveyshoitaja).
- Lääketieteellisen kokonaisarvion työ- ja toimintakyvystä, sairauspoissaolotarpeen ja kuntoutusmahdollisuuksien arvion ja lausunnot työkyvystä tekee työterveyslääkäri.
- Fyysisen työ- ja toimintakyvyn arviointiin osallistuu tarvittaessa työfysioterapeutti.
- Psykkisen/kognitiivisen/sosiaalisen työ- ja toimintakyvyn arviointiin osallistuu tarvittaessa työterveyspsykologi.
- Työterveysyksikössä järjestetään lähetteen saavuttua vastaanottoajat työkyvyn arviointia varten (esim. ennen sairauspoissaolon päättymistä).
- Työterveyshuollon ammattilainen selvittää asiakkaan oman arvion työ- ja toimintakyvystään.
- Työterveyshuollon ammattilaisen arvio asiakkaan työkyvystä sisältää esitiedot, ammattilaisen haastattelun, havainnot ja tutkimukset ja niiden perusteella valittuja työ- ja toimintakyvyn menetelmiä ja mittareita.
- Työterveyshuollon ammattilainen valitsee työ- ja toimintakyvyn mittarit ja menetelmät asiakkaan terveydentilaan, työhön, työolosuhteisiin ja työn vaatimuksiin perustuen.
- Työterveyshuollon eri ammattilaisten osallistuminen työkyvyn arviointiin perustuu työn ja työolojen tuntemukseen sekä työterveyshuollon ammattilaisen arvioon henkilöasiakkaan tarpeesta.
- Työterveyshuollon ammattilainen tunnistaa oman roolinsa ja tarpeen hyödyntää työterveyshuollon muita ammattilaisia.

Johtopäätökset ja kirjaaminen

- Työterveyshuollon ammattilaisen tekemät johtopäätökset asiakkaan työ- ja toimintakyvystä perustuvat objektiivisesti tehtyyn työkyvyn arviointiin huomioiden työ ja työolosuhteet sekä työnantajan mahdollisuudet työn muokkaukseen.
- Työterveyshuollon ammattilainen kirjaa eri menetelmiin ja mittareihin perustuvat havainnot ja johtopäätökset asiakkaan ajankohtaisesta työkyvystä.
- Työterveyslääkäri kirjaa tarvittaviin lausuntoihin lääketieteellisen kokonaisarvion asiakkaan työ- ja toimintakyvystä, arviointiin osallistuneiden työterveyshuollon ammattilaisten tekemät havainnot ja johtopäätökset, ja suunnitelman sen tukemisesta huomioiden työpaikan lähtökohdat ja näkemykset työhön paluusta.
- Työterveyshuollon ammattilainen hyödyntää kirjaamisessa kansallisia sosiaali- ja terveydenhuollon kirjaamisohjeistuksia soveltuvien osien.

Työkyvyn tuen suunnitelma osana yksilöllistä terveystuunnitelmaa

- Työterveyshuollon ammattilainen laatii yhteistyössä asiakkaan kanssa työkyvyn tuen suunnitelman huomioiden työnantajan kanssa sovitut työkyvyn tukitoimet ja niiden seurannan työhön paluun vakiintumiseen asti.